

Mikkelin kaupungin toiminnan ja talouden seuranta

1.1.–31.10.2021

MIKKELI

Sisällysluettelo

1.	Johdon analyysi	1
1.1.	Koronavirusepidemia	1
1.2.	Kaupungin talouden toteutuminen kokonaisuutena.....	1
1.3.	Henkilöstömäärän kehitys	3
1.4.	Väkiluku ja työllisyys	3
2.	Toimintatuotot, verotulot, valtionosuudet ja korkotulot.....	4
2.1.	Toimintatuotot.....	4
2.2.	Verotulot.....	5
2.3.	Valtionosuudet.....	5
3.	Toiminta- ja korkokulujen kehitys.....	6
3.1.	Toimintakulut.....	6
3.2.	Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	7
4.	Koko kaupungin toteutuma 10/2021 ja toteutumisennuste 2021.....	8
5.	Toimialojen määrärahojen toteutuminen ja ennusteet	10
6.	Investoinnit ja rahoitus	11
6.1.	Investoinnit	11
6.2.	Rahoitus	19
6.3.	Rahoituslaskelmaennuste	20
7.	Määrärahaesitykset	21
8.	LIITE: Hallintokuntien johdon analyysit	24
8.1.	Hallinto- ja elinvoimapaalvelut	24
8.2.	Mikkelin seudun ympäristölautakunta	24
8.3.	Kasvatus- ja opetuslautakunta.....	25
8.4.	Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	26
8.5.	Kaupunkikehityslautakunta	27
8.6.	Etelä-Savon pelastuslaitos (taseyksikkö)	27
8.7.	Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	27
8.8.	Mikkelin Vesiliikelaitos.....	28

1. Johdon analyysi

1.1. Koronavirusepidemia

Valtakunnan koronarokotuskattavuus on noussut kevään, kesän ja syksyn aikana aikana merkittävästi. Samaan aikaan valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset rajoitukset ovat eläneet koronapositiivisten ilmaantuvuusluvun vaihdellessa paikkakuntaakohtaisesti. Rajoituksista ei ole päästy kokonaan yhteiskunnassa eroon. Kevään edetessä erityisesti ulkoilmatapahtumia ja ravintolaliiketoimintaa voitiin käynnistää. Kesä aktivoi erityisesti kotimaan matkailua.

Korona vaikuttaa edelleen kaupungin talouteen mm. tulonmenetyksinä sekä koulutoimen ja ruoka-huollon järjestelyinä. Välilliset vaikutukset kaupungin talouteen syntyvät laajemmin yhteiskunnalle syntyneistä häiriöistä ja mm. Essotelle aiheutuneista lisäkustannuksista. Koronan lopullisia tai kokonaisvaikutuksia yhteiskunnalle, yrityksille ja kaupungille ei voida vielä arvioida.

1.2. Kaupungin talouden toteutuminen kokonaisuutena

Mikkelin kaupungin talouden tilanne oli huono jo ennen koronaepidemian alkua. Vuoden 2020 tilinpäätös oli ylijäämäinen pääasiassa koronatukien ja harkinnanvaraisen valtionosuuden johdosta, mutta se ei tuonut muutosta kokonaistilanteeseen, jossa kaupungin käyttötalouden tulojen ja menojen välillä vallitsee rakenteellinen epäsuhta. Merkittävimmät vaikeudet liittyvät sote-kustannusten kasvuun, joka on ylittänyt kaupungin tulokehityksen ja siten myös taloudellisen kantokyvyn.

Koronaviruksen merkittävin talousvaikutus näkyy tuloslaskelmaennusteessa myös kuluvana vuonna Essoten kuntalaskutusosuudessa. Kuntalaskutuksen määrä tulee ylittämään talousarvioon varatun 214,84 miljoonan euron määrärahan. Koronapandemian ennaltaehkäisystä ja hoidosta aiheutuvat kustannukset on linjattu kompensoitavaksi kunnille kokonaisuudessaan, mutta avustusten hakuaikataulusta johtuen täysimääräistä avustusta vuoden 2021 kustannuksiin ei todennäköisesti saada kirjattua kuluvan vuoden tilinpäätökseen.

Essoten tuorein kuntalaskutusarvio Mikkelin kaupungille vuoden 2021 osalta on 238,5 miljoonaa euroa, joka ylittää Mikkelin talousarvion lähes 23,7 miljoonalla eurolla. Essoten talousjohdon arvion mukaan koronakustannusten osuus Mikkelin kuntalaskutuksesta on koko vuoden osalta noin 14 miljoonaa euroa, jossa merkittävin yksittäinen kustannuserä on koronanäytteenotto. Koronan lisäksi laskutusennustetta nostavat mm. vuodelle 2021 kirjattavaksi arvioidut palkkaharmonisoinnin takautuvat kustannukset sekä Aster-hankkeen alaskirjaukset.

Essoten jäsenkunnat hakevat itse sosiaali- ja terveysministeriöltä syksyllä 2021 haettavaksi tulleita korona-avustuksia muutoin kuin rokotusavustusten osalta. Ensimmäisellä hakukierroksella haussa ovat tammi-elokuun avustukset, joita Mikkelin arvioidaan saavan noin 5,5 miljoonaa euroa. Loppuvuoden avustukset sekä harkinnanvaraisen avustuksen osuus haetaan toisella hakukierroksella vasta vuoden 2022 puolella. Näistä vain yksikköhintoihin perustuvat avustukset voidaan kirjata vuoden 2021 tuloksi, mikäli alkuvuoden 2022 avustuspäätökset eivät valmistu siten, että ne ehdittäisiin huomioimaan vuoden 2021 tilinpäätöksessä, kuten STM on arvioinut. Varovasti arvioitu avustussumma toisen hakukierroksen yksikköhintoihin perustuvista avustuksista on Mikkelille noin 1,1 miljoonaa euroa. Näin ollen

vuoden 2021 sote-kustannusten nettomääräksi jäisi arvioitujen avustusmäärien jälkeen noin 231,9 miljoonaa euroa. Nettokustannus ylittää alkuperäisen talousarviovarauksen noin 17 miljoonalla eurolla.

Toimintatuotot tulevat ylittämään talousarvion tämänhetkisten arvioiden mukaan noin 6,1 miljoonalla eurolla; koronan sote-avustukset ja talousarvion noin 1,55 miljoonalla ylittävät myyntivoitot kompensoivat muihin tuloeriin ennustettuja alituksia. Alitukset johtuvat pääasiassa koronan aiheuttamista rajoituksista palvelutuotannossa. Koronaepidemian vaikutusten vuoksi työmarkkinatuen kuntaosuudessa eli TMT-maksussa on ylityspainetta noin 1,35 miljoonaa euroa. Toisaalta henkilöstökuluihin arvioidaan muodostuvan säästöjä noin 3,1 miljoonaa euroa talousarvioon verrattuna. Mikäli Essoten kuntalaskutuksen nousuvaikutus eliminoidaan tarkastelusta, alittavat kaupungin oman toiminnan kokonaisuuden talousarvion noin 3,8 miljoonalla eurolla. Kokonaisuutena toimintakulujen arvioidaan ylittävän talousarvion noin 20 miljoonalla eurolla.

Kuntaliiton syyskuinen verotuloennuste osoittaa noin kahden miljoonan euron ylitystä budjetoituun nähden. Tarkentuneet valtionosuuslaskelmat ennakoivat noin 0,17 miljoonan euron talousarvioylitystä. Sekä verotuloihin että valtionosuuksiin sisältyy koronatukierä, joista on selostettu tarkemmin raportin kohdissa 3.2 ja 3.3. On syytä huomata, että kunnille valtionosuuksina osoitettavat koronatuet eivät enää ole samassa suuruusluokassa kuin vuonna 2020, vaan painotus on kuluvan vuoden osalta siirretty yleiskatteisista valtionosuuksista sote-kustannuksia kompensoiviin avustuksiin.

Poistoissa ja arvonalentumisissa tulee talousarviosta poiketen jo kuluvan vuoden tilinpäätökseen kirjattavaksi kertaluontoinen arvonalentumiskirjaus Kenkäveronniemen vanhan jätevedenpuhdistamon lakkauttamisen myötä. Toiminta siirtyy talousarviovuoden aikana uuteen Metsäsairilan puhdistamoon, eikä vanhaa puhdistamoa enää käytetä palvelutuotannossa ja sen tasearvo on alaskirjattava. Alaskirjauksella on noin 0,85 miljoonan euron negatiivinen tulosvaikutus.

Merkittävimmät poikkeamat talousarviosta ovat ennusteen mukaan seuraavat:

- Toimintatuotot ylittyvät kokonaisuutena noin 6,1 miljoonalla eurolla.
  - Ylityksestä 6,6 miljoonaa euroa koostuu koronan sote-kustannuksiin liittyvistä avustuksista (arvio)
  - Omaisuuden myyntivoitot ylittävät talousarvion 1,55 miljoonaa eurolla
  - Muut toimintatuotot alittuvat kokonaisuutena noin 2 miljoonalla eurolla
- Toimintakulujen arvioidaan kokonaisuutena ylittävän talousarvion noin 20 miljoonalla eurolla.
  - Sote-kustannukset ylittävät talousarvion Essoten tuoreimman ennusteen mukaan 23,7 miljoonalla eurolla.
  - Muut ulkoiset palvelujen ostot kuin Essoten kuntalaskutus alittavat talousarvion noin 1,74 miljoonalla eurolla
  - TMT-maksussa on noin 1,35 miljoonan euron ylityspaine.
  - Henkilöstökulut alittavat talousarvion noin 3,1 miljoonalla eurolla.
- Vanhasta jätevedenpuhdistamosta aiheutuu noin 0,85 miljoonan euron tulosta huonontava alaskirjaus
- Verotulot ylittyvät noin 2 miljoonalla eurolla
- Valtionosuudet ylittyvät noin 0,17 miljoonalla eurolla

Vuoden 2021 tuloslaskelmaennuste on noin 14,8 miljoonaa euroa alijäämäinen. Talousarvio on laadittu 2,57 miljoonaa euroa alijäämäiseksi, joten ennuste on noin 12,2 miljoonaa euroa talousarviota heikompi.

Mikkelin kaupungilla on taseessaan kertynyttä alijäämää 32,7 miljoonaa euroa. Voimassa olevien kriisikuntakriteerien mukaan alijäämä tulee kattaa vuoden 2023 loppuun mennessä. Kaupungilla on kolme tasapainotusohjelmaa, joiden lisäksi energiatyöryhmä selvittää energiaomaisuusjärjestelyjä ja niiden kautta taseen alijäämien kattamiseksi tavoiteltavia kertaluonteisia myyntivoittoja. Kaupungin-hallitus on myös vuoden 2022 talousarvioraamin hyväksyessään (KH 21.6.2021 § 277) velvoittanut johtoryhmän etsimään lisä säästöjä vähintään 2 miljoonalla eurolla, sillä sopeutusohjelmista huolimatta myös vuoden 2022 talousarvio on alijäämäinen. Tulevan vuoden sopeustoimista linjataan talousarviokäsittelyn yhteydessä.

1.3. Henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset				Määräaikaiset				Yhteensä			
	31.12.20	31.3.21	31.7.21	31.10.21	31.12.20	31.3.21	31.7.21	31.10.21	31.12.20	31.3.21	31.7.21	31.10.21
Hallinto- ja elinvoimapa-lvelut	263	266	257	249	9	16	8	17	272	282	265	266
Ympäristöpalvelut	25	24	23	25	3	5	11	4	28	29	34	29
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palv.alue	1052	1046	1029	1047	223	288	104	260	1275	1329	1133	1307
Asumisen ja toimintaymp. palvelualue	134	174	170	169	30	8	26	17	164	182	196	186
Pelastuslaitos	164	166	166	162	23	22	37	31	187	188	203	193
Vesilaitos	26	26	24	23	6	5	3	2	32	31	27	25
Otavia	62	61	60	61	17	18	11	18	79	79	71	79
	1726	1763	1729	1736	311	362	200	349	2037	2120	1929	2085

1.4. Väkiluku ja työllisyys

Mikkelin väkiluku jatkaa laskuaan. Tilastokeskuksen väestömuutosten kuukausittaisten ennakkotietojen mukaan Mikkelin väkiluku 30.9.2021 oli 52 191. Vuotta aikaisemmin samana ajankohtana väkiluku oli 52 843. Vuoden 2020 lopussa vahvistettu väkiluku oli 52 583. Näin ollen Mikkelin väkiluku on pienentynyt vuoden 2021 kuluessa 392 henkilöllä, ja edellisten 12 kuukauden aikana 652 henkilöllä.

Mikkelin työttömyysaste 30.9.2021 oli 9,4 %. Vuotta aiemmin samana ajankohtana työttömiä oli 454 henkilöä enemmän, työttömyysasteen ollessa 11,0 %. Etelä-Savossa työttömiä työnhakijoita oli syyskuun lopussa 9,6 % työvoimasta, ja koko maassa luku oli 10,1 %.

Lomautettuna Mikkelissä oli syyskuun lopussa 103 henkilöä, ja Etelä-Savossa yhteensä 266. Lomautettujen lukumäärä on laskenut lähes 80 % edellisten 12 kuukauden aikana ja siten lukumäärä on palannut koronaa edeltävälle tasolle.

2. Toimintatuotot, verotulot, valtionosuudet ja korkotulot

2.1. Toimintatuotot

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaiset toimintatuotot alittuvat koronapandemian jatkumisen seurauksena. Palveluita on jouduttu supistamaan, jolloin tuloja on jäänyt kertymättä. Esimerkiksi liikuntapalveluissa uimahallien alkuvuoden sulkua sekä yhä jatkuvat alhaiset kävijämäärät vaikuttavat siihen että liikuntapalveluiden toimintatuotot alittavat talousarvion noin 400 000 eurolla. Kansalaisopiston kursseja on jouduttu perumaan, jolloin maksutuotot jäävät 150 000 euroa arvioidusta.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan osalta perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kotikuntakorvaukset toteutuvat noin 350 000 euroa budjetoitua alhaisempina, koska tuotot eivät kuluvaan vuonna palautu koronapandemiaa edeltävälle tasolle. Lautakunnan osalta tulokertymää tasapainottaa hankeavustusten sekä muiden tuottojen kertyminen yli 300 000 euroa budjetoitua suurempana.

Kaupunkikehityslautakunnan toimintatuotot jäävät kokonaisuutena talousarviosta 1,6 miljoonaa euroa. Tilavuokratulot toteutuvat 230 000 euroa talousarviota pienempänä johtuen muutoksista vuokrattavissa kohteissa sekä vuokrasopimuksissa. Pysäköintipalveluiden tuotot alittuvat noin 300 000 euroa, syynä vajuus henkilöstöresursseissa sekä aiempaa vähäisempi autojen määrä kaupungin keskustassa. Metsien hakkuista saadut tulot alittuvat 200 000 euroa, ja hulevesien maksutuotot 350 000 euroa. Maaseutu- ja lomituspalveluiden menot jäävät toiminnan supistumisen myötä 300 000 euroa talousarviosta, jolloin myös tulojen supistuminen on saman verran.

Aiemmin suunnitellusta poiketen Essoten jäsenkunnat hakevat itse sosiaali- ja terveysministeriöltä syksyllä 2021 haettavaksi tulleita korona-avustuksia muutoin kuin rokotusavustusten osalta. Ensimmäisellä hakukierroksella haussa ovat tammi-elokuun avustukset, joita Mikkelille saa arviolta 5,5 miljoonaa euroa. Loppuvuoden 2021 avustukset sekä harkinnanvaraisen avustuksen osuus haetaan ja myönnetään toisella hakukierroksella vuoden 2022 puolella. Näistä vain suoritteiden yksikköhintoihin perustuvat avustukset voidaan kirjata vuoden 2021 tuloksi, mikäli toisen hakukierroksen avustuspäätökset eivät valmistu siten, että ne ehdittäisiin huomioimaan vuoden 2021 tilinpäätöksessä, kuten STM on arvioinut. Varovasti arvioitu avustussumma toisen hakukierroksen yksikköhintoihin perustuvista avustuksista on Mikkelille noin 1,1 miljoonaa euroa. Vuodelle 2021 kohdistuvat korona-avustukset nostavat näin ollen kaupungin toimintatuottoja arviolta 6,6 miljoonalla eurolla.

Omaisuuksien myynnistä kertyneet myyntivoitot ylittävät talousarvion yli 1,5 miljoonalla eurolla.

Kokonaisuutena kaupungin toimintatuottojen arvioidaan ylittävän talousarvion noin 6,1 miljoonalla eurolla. Jos sote-koronakustannuksiin saatavaksi arvioidut 6,6 miljoonan euron avustukset jätettäisiin huomioimatta, alittaisivat toimintatuotot talousarvion noin 0,5 miljoonalla eurolla.

2.2. Verotulot

Verotuloja on budjetoitu vuodelle 2021 yhteensä 233,15 miljoonaa euroa. Verotuloennuste osoittaa 235,16 miljoonan euron verotuloja eli noin 2 miljoonan euron talousarvioylitystä.

Kuntaliiton syyskuussa 2021 päivittämä verotuloennuste perustuu pääosin valtiovarainministeriön syksyn Kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin verotulojen kehityksestä. Syyskuun päivityksessä on valtakunnallisesti melko maltillisia muutoksia elokuun lopun ennusteeseen verrattuna. Mikkelin kohdalla verotuloennuste on kokonaisuutena heikentynyt noin miljoonalla eurolla elokuun ennusteeseen verrattuna; kunnallisveron ja kiinteistöveron ennusteet ovat heikentyneet elokuuseen ennusteeseen verrattuna. Yhteisöverotulojen ennuste huomioi koronatukitoimenpiteenä korotetun yhteisöveron 10 prosenttiyksikköä korkeamman jako-osuuden, joka on voimassa vuoden 2021 loppuun. Lisäksi ennusteessa on huomioitu varhaiskasvatusmaksujen alentamista kompensoivan yhteisöveron jako-osuuden pysyvän kahden prosenttiyksikön korotus.

Kiinteistöveron osalta vuoden 2020 ja 2021 eurotiedot eivät ole vertailukelpoisia joustavaan verotuksen valmistumiseen siirtymisestä aiheutuneen tilitysrytmin häiriön vuoksi.

	TP 2020	TA 2021	Ennuste 9/2021	Enn.21-TA21 ero
<i>Kunnallisvero</i>	186 072 976	191 544 000	190 533 000	-1 011 000
<i>Yhteisövero</i>	16 974 491	20 158 000	23 199 000	3 041 000
<i>Kiinteistövero</i>	19 762 551	21 450 000	21 424 000	-26 000
Ennuste yhteensä	222 810 017	233 152 000	235 156 000	2 004 000

2.3. Valtionosuudet

Kunnille maksettavat peruspalvelujen valtionosuudet laskevat valtakunnallisesti viime vuoteen verrattuna lähes miljardilla eurolla, sillä koronatukia maksetaan kuluvana vuonna ensisijaisesti valtionavustusten kautta suorien valtionosuuksien sijasta.

Vuoden 2021 kertaluontoisista koronaan liittyvistä valtionosuuksien lisäyksistä noin 234 miljoonaa on väliaikaista kiky-vähennyksen palautusta, ja vain 46 miljoonaa euroa on "aitoa" koronatukea, joka jaetaan kunnille niiden kunnallisverojen ja asukasmäärien mukaisessa suhteessa. VM:n laskelman mukainen koronatuen vaikutus Mikkelin kaupungin vuoden 2021 valtionosuuksiin on em. kiky-vähennyksen tilapäinen palautus mukaan lukien noin 2,7 miljoonaa euroa. Kiky-vähennyksen palautus pois lasketuna on koronatuen osuus Mikkelin vuoden 2021 valtionosuuksissa vain 0,44 miljoonaa euroa. Vuodesta 2022 lukien kiky-vähennys palautetaan pysyväksi leikkaukseksi kuntien valtionosuuksiin.

Mikkelin kaupunki haki kuluvalle vuodelle harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta 3.9.2021 päättyneessä haussa. Päätös harkinnanvaraisen valtionosuuden jakamisesta tehtiin 25.11.2021. Mikkeli ei tänä vuonna myönnetty korotusta.

Mikkelin peruspalvelujen ja OKM:n valtionosuudet 1 000 euroa	TP 2019	TP2020	TA2021	Ennuste 2021
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	114 877	108 847	101 832	101 865
josta verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	21 271	21 921	21 929	21 929
josta korona-tuet *	-	13 004	2 703	445
Verotulomenetysten korvaus**	-	24 510	26 339	26 337
Verotulojen maksun lykkäysmenetetty, koronakompensaatio***	-	1 088	- 820	820
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	-	2 300	-	-
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet****	22	92	531	669
Yhteensä	114 898	136 838	127 882	128 051

* TA2021 koronatuen summa eritelty VM:n laskelman mukaisena, enn. huomioi vain "aidon" koronatuen korjattuna VM:n oikaisupäätöksellä v. 2020 koronatukeen, Mikkelille oikaisu + 1053 e

** Eriytetty omalle momentille v. 2020 alkaen, aiemmin osana peruspalvelujen valtionosuutta.

*** Kompensaatio palautetaan v. 2021 ja 2022 aikana pienentämällä verotulomenetysten korvausta.

**** Vuosi 2021 budjetoitu v. 2020 päätöksen mukaisesti.

3. Toiminta- ja korkokulujen kehitys

3.1. Toimintakulut

Henkilöstömenot

Koko kaupungin tasolla henkilöstökulujen ennustetaan alittavan talousarvion noin 3,1 miljoonalla eurolla.

Perusopetuspalveluissa henkilöstökulujen arvioidaan alittuvan noin 900 000 eurolla ja varhaiskasvatuksessa 500 000 eurolla. Alituksen syynä on ensisijaisesti kasvatusta- ja opetuslautakunnan palkkabudjetoinnissa havaittu systemaattinen virhe, jonka vuoksi lautakunnalle on budjetoitu varoja liikaa henkilöstökuluihin. Pieniä vaikutuksia kasvatusta- ja opetuslautakunnan henkilöstökuluihin on ollut myös koronalla, mutta koska kuluneen vuoden aikana ei toteutettu esimerkiksi lomautuksia tai palkanmaksun keskeytyksiä, on koronan vaikutus lautakunnan henkilöstökuluihin vain marginaalinen. Esimerkiksi sijaiskulut ovat lautakunnalla vastaavalla tasolla kuin ”normaalivuonna” 2019.

Hyvinvoinnin ja osallisuuden alueella henkilöstömenot alittuvat mm. kirjastopalveluissa 150 000 euroa, kansalaisopistossa 160 000 euroa ja liikuntapalveluissa 100 000 euroa. Maaseututoimen henkilöstökulujen alitus on 250 000 euroa. Konserni- ja elinvoimapalveluiden palvelualueella henkilöstömenot tulevat alittumaan ruoka- ja puhtauspalveluissa 200 000 euroa (korona vaikuttaa), sekä työllisyyspalveluissa 550 000 euroa, koska työllistämistoimet ja oppisopimukset eivät ole toteutuneet arvioidusti.

Palveluiden ostot

Essoten vuoden 2021 kuntalaskutusennuste Mikkelin kaupungille on marraskuun 2021 alussa noussut peräti 238,5 miljoonaan euroon, kun talousarvion varattu määräraha on 214,84 miljoonaa euroa. Laskutussumma ylittää talousarvion määrärahan noin 23,7 miljoonalla eurolla. Kuntalaskutussumma sisältää Mikkelin osalta arviolta 14 miljoonaa euroa koronaan liittyviä kustannuksia. Essoten jäsenkunnat hakevat itse sosiaali- ja terveysministeriöltä syksyllä 2021 haettavaksi tulleita korona-avustuksia muutoin kuin rokotusavustusten osalta. Kaupungin tuloslaskelmaennusteessa koronan sote-kustannusten avustukset näkyvät kaupungin toimintatulojen nousuna.

Ensimmäisellä hakukierroksella haussa ovat tammi-elokuun avustukset, joita Mikkeli saa arviolta 5,5 miljoonaa euroa. Loppuvuoden avustukset sekä harkinnanvaraisen avustuksen osuus haetaan ja myönnetään toisella hakukierroksella vuoden 2022 puolella. Näistä vain yksikköhintoihin perustuvat avustukset voidaan kirjata vuoden 2021 tuloksi ennen avustuspäätöksen saamista; arvioitu yksikköhintoihin perustuva avustussumma on Mikkelille noin 1,1 miljoonaa euroa. Näin ollen vuoden 2021 soite-kustannusten nettomääräksi jäisi arvioitujen avustusmäärien jälkeen noin 231,9 miljoonaa euroa.

Jos Essoten kuntalaskutusosuuden nousu eliminoidaan, toteutuvat palveluostot noin 1,7 miljoonaa budjetoitua alemmina. Perusopetuspalveluissa arvioidaan syntyvän säästöä noin 500 000 euroa johdettujen etäopetuksen ja karanteenien aiheuttamista säästöissä koulukuljetuksissa sekä henkilöstön koulutuskustannusten alenemisesta. Konserni- ja elinvoimapalveluissa mm. eri kehitysprojekteihin varauksissa määrärahoissa saavutetaan säästöä noin 0,5 miljoonaa euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Alitusta kaupunkikehityslautakunnan osalta noin 500 000 euroa, koostuen useista eri lähteistä, esim. ulkovalaistus – 110 000 euroa ja päällysteiden kunnossapito – 235 000. Vesiliikelaitos alittaa tässä tiliryhmässä talousarviomenot 180 000 eurolla. Muiden lauta-/johtokuntien osalta ei merkittäviä poikkeamia.

Avustukset

Koronatilanne on vaikuttanut merkittävästi työmarkkinatuen kuntaosuuteen, ylityspaine TMT-maksulle on noin 1,35 miljoonaa euroa. Varhaiskasvatuksen avustusmenot alittuvat arviolta 250 000 euroa ja osallisuuden avustuksissa säästöä syntyy 100 000 euroa.

Muut toimintakulut

Muut toimintakulut ylittävät talousarvion noin 870 000 euroa. Merkittävimpänä eränä tähän vaikuttaa vuokratkustannukset, jotka mm. väistötilaratkaisujen osalta ylittyvät 550 000 eurolla (Kattilansillan päiväkotit ja Rantakylän päiväkotit). Myyntitappioita kirjataan muihin toimintakuluihin 95 000 euroa.

Lautakuntien, liikelaitosten ja taseyksikön toimintatuottojen ja toimintakulujen erotuksen eli toimintakatteen arvioidaan kokonaisuutena ylittävän talousarvion noin 13,6 miljoonalla eurolla; talousarviossa toimintakate on -344 miljoonaa, kun johdon ennuste osoittaa -357,6 miljoonan toimintakatetta. Toimialojen määrärahojen toteutumisenennusteet on esitetty tämän seurantaraportin kohdassa 5.

3.2. Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä

Kokonaisuutena rahoitustuotot ja -kulut yhteensä (netto) toteutuvat arvion mukaan talousarvion mukaisina. Vertailukelpoisuuteen liittyvänä huomiona tuodaan esiin lainojen suojauksiin liittyvien korkokulujen tiliöintitavan muutos tuloslaskelman laatimisesta annetun yleisohjeen mukaisesti. Talousarviossa ja aiemmassa kirjaamiskäytännössä suojauskustannukset on esitetty muissa rahoituskuluissa. Jatkossa suojaavien johdannaisten korkokulut kirjataan ohjeistusten mukaisesti korkokuluihin. Tämä on huomioitu tuloslaskelmaennusteessa ja korjattu takautuvasti myös kaupungin v. 2021 kirjanpitoon.

4. Koko kaupungin toteutuma 10/2021 ja toteutumisenennuste 2021

TULOSLASKELMA JA TOTEUTUMISENNUSTE 2021	TP 2020	Alkup. TA 2021	Lokakuun toteuma 2020	Lokakuun toteuma 2021	Laskennal. ennuste 2021	Johdon ennuste 2021	Johdon ennuste / TA 2021
Toimintatuotot							
Myyntituotot	51 382 513	55 220 700	42 194 673	41 711 761	51 425 977	53 659 900	97,2 %
Maksutuotot	3 696 120	5 595 900	2 773 843	3 725 798	4 857 369	5 241 100	93,7 %
Tuet ja avustukset	10 609 123	9 985 400	8 674 481	9 582 651	13 245 814	17 368 943	173,9 %
Muut toimintatuotot	36 960 664	36 921 200	31 012 366	31 394 491	38 260 541	37 570 700	101,8 %
Toimintatuotot yhteensä	102 648 420	107 723 200	84 655 363	86 414 701	107 789 700	113 840 643	105,7 %
Valmistus omaan käyttöön	843 368	428 500	623 376	445 784	838 079	603 800	140,9 %
Toimintakulut							
Henkilöstömenot	95 920 762	104 308 900	78 938 960	83 064 616	99 515 862	101 206 011	97,0 %
Palkat ja palkkiot	73 624 839	81 062 700	61 574 585	64 635 932	77 742 772	78 611 076	97,0 %
Henkilöstösivukulut	22 295 922	23 246 200	17 364 376	18 428 683	21 773 090	22 594 935	97,2 %
Eläkekulut	19 050 855	20 024 900	15 177 369	15 948 267	18 645 746	19 490 872	97,3 %
Muut henkilöstösivukulut	3 245 067	3 221 300	2 187 007	2 480 416	3 127 344	3 104 063	96,4 %
Palvelujen ostot	267 854 061	284 535 700	215 525 733	246 046 092	308 662 362	306 488 943	107,7 %
josta ulkoiset	249 240 954	264 882 200	200 023 141	230 400 235	288 076 271	286 835 443	108,3 %
josta sisäiset	18 613 107	19 653 500	15 502 592	15 645 857	11 833 985	19 653 500	100,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	14 211 061	16 011 400	10 625 370	11 156 080	14 761 091	15 248 020	95,2 %
Avustukset	19 737 427	14 858 800	15 962 381	12 955 471	15 522 779	15 830 800	106,5 %
Muut toimintakulut	34 156 151	32 416 500	27 195 834	27 508 248	33 160 297	33 290 227	102,7 %
Toimintakulut yhteensä	431 879 462	452 131 300	348 248 277	380 730 507	471 622 391	472 064 001	104,4 %

	TP 2020	Alkup. TA 2021	Lokakuun toteuma 2020	Lokakuun toteuma 2021	Laskennal. ennuste 2021	Johdon ennuste 2021	Johdon ennuste / TA2021
Toimintakate	-328 387 674	-343 979 600	-262 969 539	-293 870 022	-362 994 611	-357 619 558	104,0 %
Verotulot	222 810 017	233 152 000	185 955 679	198 535 155	211 315 201	235 156 000	100,9 %
Valtionosuudet	136 838 282	127 882 000	107 338 802	106 701 050	128 290 357	128 051 097	100,1 %
Arvonlisäveron takaisinperintä							
Rahoitustuotot- ja -kulut							
Korkotuotot	1 177 256	1 150 000	593 476	651 367	1 203 902	1 150 000	100,0 %
Muut rahoitustulot	6 192 348	4 880 000	5 025 415	3 757 612	4 714 040	4 880 000	100,0 %
Korkokulut	1 266 478	1 450 000	704 579	2 087 365	2 380 347	3 400 000	234,5 %
Muut rahoituskulut	3 031 341	2 700 000	1 421 192	55 257	86 705	750 000	27,8 %
Rahoitustuotot (ja -kulut) yhteensä	3 071 784	1 880 000	3 493 119	2 266 357	3 450 890	1 880 000	100,0 %
Vuosikate	34 332 409	18 934 400	33 818 062	13 632 540	-19 938 164	7 467 539	39,4 %
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	20 422 936	21 500 000	16 941 276	16 130 934	19 476 264	21 500 000	100,0 %
Arvonalentumiset	4 577 284		243 778			850 000	
Poistot ja arvonalentumiset yht.	25 000 221	21 500 000	17 185 054	16 130 934	19 476 264	22 350 000	104,0 %
Satunnaiset tuotot ja kulut							
Satunnaiset tuotot							
Satunnaiset kulut							
Satunnaiset tuotot ja kulut yht.							
Tilikauden tulos	9 332 189	-2 565 600	16 633 008	-2 498 394	-39 414 428	-14 882 461	
Poistoeron muutos	31 566		434 781	417 044		-2 622 850	
Varausten muutos	84 094					2 698 850	
Rahastojen muutos							
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	9 447 848	-2 565 600	17 067 789	-2 081 350	-39 414 428	-14 806 461	

5. Toimialojen määrärahojen toteutuminen ja ennusteet

1 000 euroina	TA 2021			Toimialojen ennusteet 10/2021			Toteutumaennuste-ta-poitkeama		
	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate
Keskusvaalilautakunta		130	-130	60	240	-180		110	-50
Tarkastuslautakunta		76	-76		66	-66		-10	10
Kaupunginvaltuusto		229	-229		229	-229		0	0
Konserni- ja elinvoimapaalvelut	17 183	260 796	-243 613	22 557	281 680	-259 123	-851	23 934	-15 510
josta muu hallinto- ja elinvoimapaalvelut	7 836	251 473	-243 636	13 636	272 696	-259 919	7 991	24 273	-16 283
Käyttövaraus ja yhteistoiminta, josta	1 400	231 428	-230 028	9 550	255 117	-245 567	8 150	23 689	
Essoten laskutus		214 840	-214 840	6 600	238 529	-231 929	6 600	23 689	-17 089
josta ruoka- ja puhtaustpalvelut	9 347	9 324	23	8 921	8 984	-63	-426	-340	-86
Ympäristölautakunta	1 150	2 379	-1 229	1 150	2 379	-1 229	0	0	0
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue yhteensä	8 616	113 783	-105 167	8 098	110 798	-102 700	-518	-2 985	2 467
Kasvatus- ja opetuslautakunta	5 728	93 944	-88 216	5 701	91 681	-85 980	-27	-2 263	2 236
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	2 887	19 839	-16 951	2 397	19 117	-16 720	-490	-722	231
Kaupunkikehityslautakunta	45 466	45 852	-386	44 348	45 037	-690	-1 119	-815	-304
Kaupunki yhteensä	72 415	423 246	-350 831	76 213	440 429	-364 217	3 798	17 183	-13 385
Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	5 718	5 695	23	6 086	5 875	211	368	180	188
Etelä-Savon pelastuslautakunta	17 314	16 857	458	17 314	16 857	458	0	0	0
Mikkelin Vesiliikelaitos	12 704	6 334	6 370	12 700	6 512	6 188	-4	178	-182
Liikelaitokset ja pelastus yhteensä	35 736	28 885	6 851	36 100	29 243	6 857	364	358	6
Mikkelin kaupunki yhteensä	108 151	452 131	-343 979	112 313	469 672	-357 359	4 162	17 541	-13 380

6. Investoinnit ja rahoitus

6.1. Investoinnit

Talonrakennuspalvelut

Itäisen alueen päiväkotiratkaisuja on käsitelty päätöselimissä vuodesta 2020. Hanketta laajennettiin ottamalla tarkasteluun myös kouluverkko ja sen mahdollisuudet mm. varhaiskasvatuksen ja koulutoimen yhteiskäyttötiloina. Itäisen alueen varhaiskasvatuksen ja koulupolun tilaratkaisujen selvitykset ja käsittely jatkuvat edelleen aikataulutuksen ja rahoituksen osalta.

Otavan opiston asuntolan 4. kerroksen peruskorjaushanke on edennyt aikataulussaan. Korjauksessa uusitaan asuntolan kylpyhuoneet rakenteineen ja kalusteineen. Kaupunginvaltuusto myönsi hankkeelle tarvittavan lisämäärärahan 4.10.2021. Töiden on määrä valmistua vuoden 2021 loppuun mennessä.

Rantakylän päiväkodin rakennustyöt alkoivat huhtikuussa 2020 ja kohde valmistui aikataulun mukaisesti kesäkuussa 2021. Vuodelle 2020 arvioituja kustannuksia siirtyi vuodelle 2021, eikä niitä ole osattu täysimääräisesti huomioida talousarviovalmistelussa. Hankkeen kokonaiskustannukset eivät kuitenkaan tämän takia muuttuneet. Ylimääräisiä kustannuksia syntyi piha-alueella rakentamiskana löydetyistä maakaatopaikan kerroksista.

Eteläisen aluekoulun osalta kaupunginhallitus valitsi helmikuussa 2021 osallistumishakemuksen jättäneistä tarjoajista vertailujen perusteella viisi urakoitsijaa, joiden kanssa käynnistettiin kilpailullinen neuvottelumenettely. Neuvottelumenettely alkoi ensimmäisellä neuvottelukierroksella maaliskuussa 2021. Neuvottelukierrosten jälkeen hankkeesta julkaistiin lopullinen tarjouspyyntö. Kaikki neuvottelumenettelyssä olleet tarjoajat jättivät urakkatarjouksensa 10.9.2021 mennessä. Kaupunginhallitus hyväksyi 18.10.2021 NCC Suomi Oy:n KVR-urakkatarjouksen. Hankkeelle on varattu tälle vuodelle 5 M€:n määräraha. Toteutus suunnittelu on tarkoitus aloittaa loppuvuodesta 2021 ja varsinainen rakentaminen keväällä 2022.

Urpolan jääkaukalo on ollut käytössä talvikaudella 2020–2021 luonnonjäänä. Jäähdytyslaitteiston käyttöönotolle on saatu vesilainmukainen lupa Aluehallintovirastolta 21.5.2021.

Tekojääradan jäähdytyslaitteiston viimeistelytyöt on suoritettu syksyn 2021 aikana ja näille on varattu määräraha investointiohjelmassa. Tekojää saadaan käyttöön marraskuussa 2021.

Kalevankankaan jalkapallohallin rakentaminen päästiin aloittamaan elokuussa 2020 ja uusi halli valmistui kesäkuun 2021 lopussa. Hallin tekonurmen uusimiselle saatiin alun perin liikuntapaikka-avustusta 160 000 euroa ja lisäavustuksena 35 000 euroa eli yhteensä 195 000 euroa. Avustuksesta 136 500 euroa kirjautuu vuodelle 2021.

Kaupungin virastotalon vesikaton peruskorjaus käynnistyi kesäkuussa 2020 ja valmistui tammikuussa 2021. Kaupungin virastotalon LVIS-peruskorjaus sekä sisäilmakorjaukset 3. kerroksen keskiosan osalta valmistuivat vuoden 2021 alussa. Vilhonkadun puoleisen siiven hissi on uusittu kesällä 2021. LVIS-peruskorjaushanke jatkuu tänä vuonna mm. 1. ja 4. kerroksien, autohallin ilmanvaihdon ja

yhden ilmanvaihtokonehuoneen osalta. Työmaat valmistuvat marraskuun loppuun mennessä. Hanke tulee jatkumaan tulevana vuosina, kunnes kaikki virastotalon kaikki tilat on saatu korjattua. Neljännen kerroksen julkisivun korjaustyö tulee toteuttaa lähivuosina.

Ristiinan Sotakoulun kunnostaminen on paikallisten järjestöjen ja seurojen monivuotinen talkootyöllä toteutettava yhteishanke. Talousarviossa on kirjattu hankkeen menoille 300 000 euron määräraha sekä 150 000 euroa tuloja. Määräraha on varattu omavastuuosuuden kattamiseksi Sprengtporتن-rahoitukselle (Suomen ja Venäjän kulttuuriperintöhanke). Saatujen tarjousten perusteella hankkeen määrärahat olisivat kuitenkin ylittyneet, joten hanketyöryhmä päätti kilpailuttaa urakat uudestaan suppeamassa kokonaisuudessa. Hanke ei ole käynnistynyt arvioidussa aikataulussa.

Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt -määrärahalla on toteutettu mm. Lähemäen koulun keittiön muutostyöt, Lähemäki-talon pihan leikkivälineiden lisäys- ja kunnostustyöt, Tuppuralan koulun vanhan osan vesikatkon uusiminen sekä pienempiä peruskorjausluontoisia hankkeita.

Ristiinan koululla lukiolta vapautuneiden tilojen muutoksia uuteen käyttötarkoitukseen ei päästy aloittamaan vielä vuonna 2020 johtuen pitkittyneestä päätöksentekoprosessista. Tilat on suunniteltu alkuvuodesta 2021. Nuorisotilojen sisäpuolinen kunnostustyö valmistui lokakuussa 2021. Nuorisotilan piha-alueen rakentaminen on vielä kesken. Kaupunkiympäristölautakunnan elokuisen kokouksen päätöksen mukaisesti kirjastohankkeen osalta suunnitelmista etsitään vielä kustannussäästöjä ja se kilpailutetaan uudestaan niin, että työt voisivat alkaa keväällä 2022.

Naisvuoren näkötornin kunnostuksen suunnittelu etenee aikataulussa. Korjaustyöt on tarkoitus kilpailuttaa loppuvuodesta 2021 ja työt saadaan käyntiin keväällä 2022. Hankkeen tarkoituksena on kunnostaa tornin julkisivurakenteet ja estää rapautumisen eteneminen.

Tuppuralan koulun liikuntasali paloi tuhopolton seurauksena kesällä 2019. Liikuntasalin rakentaminen käynnistyi huhtikuussa 2020 ja valmistui helmikuussa 2021. Vakuutusyhtiö korvaa uuden liikuntasalin rakentamisen. Hanke päättyi elokuun 2021 loppuun. Kaupungin investointikustannukseksi jäi lopulta noin 20 000 euroa.

Rantakylän urheilukentän huoltorakennus paloi tuhopolton seurauksena toukokuussa 2020. Korvaavan rakennuksen suunnittelu valmistui syksyllä 2020, urakat kilpailutettiin loppuvuodesta 2020 ja rakennus valmistuu vuoden 2021 loppuun mennessä. Työt etenevät aikataulussa. Vakuutusyhtiö antoi korvauspäätöksensä vasta toukokuussa 2021 eli vuosi palon jälkeen. Ensimmäisessä korvauspäätöksessä vakuutusyhtiö LähiTapiola suostuu korvaamaan vain noin 200 000 euroa, todellisten kustannusten ollessa noin 557 000 euroa. Neuvottelut vakuutusyhtiön kanssa korvauspäätöksestä jatkuvat edelleen.

Energiataloudellisina investointeina on ollut vuoden 2021 aikana toteutuksessa kaksi aurinkosähkövoimalaa. Toinen voimala rakentuu Ristiinan päiväkodin Helmi-rakennuksen katolle ja valmistuu marraskuun 2021 aikana. Toisena aurinkosähkökohteena on Tuppuralan koulu. Tuppuralan koulun aurinkosähköhankkeelle on haettu Business Finlandin energiatukea ja voimala rakennetaan loppuvuoden 2021 aikana mikäli energiatuki myönnetään. Valtion määrärahat ovat kuitenkin käytetty

tältä vuodelta, eikä lisämäärärahaa ole varmuutta. Mikäli hanke ei saa avustusta, niin se siirretään vuodelle 2022.

Merkittävimmät talonrakennusinvestointikohteet v. 2021 ovat:

- Otavan opiston asuntolan 4. krs peruskorjaus (kesken)
- Rantakylän päiväkodin rakennustyöt (valmistunut kesäkuussa)
- Eteläinen aluekoulu (kilpailutus tehty)
- Urpolan tekojääradan loppuun saattaminen (kesken)
- Kalevankankaan koulun ilmanvaihdon saneeraus (kesken)
- Nuorisotila Ristiinan koulukeskukselle (pihatyöt kesken)
- Tuppuralan koulun liikuntasali tulipalossa tuhoutuneen tilalle (valmistunut helmikuussa)
- Rantakylän huoltorakennus tulipalossa tuhoutuneen tilalle (kesken)
- Kalevankankaan jalkapallohalli (valmistunut kesäkuussa)
- Naisvuoren näkötornin kunnostuksen suunnittelu
- Jalkaväkimuseon vesikatkon kunnostus siirtyy vuodelle 2022
- Kaupungin virastotalon LVIS-peruskorjaus- ja muutostyöt jatkuvat

Suurimpina käyttötalouden purkuhankkeina olivat entisen Pankalammen terveysaseman, Tuukkalan sairaalan, Wisa-areenan ja ESE-korttelin piipun purku-urakat. Nämä kaikki hankkeet ovat valmistuneet.

Viime vuonna aloitettu Urpolan koulun purku-urakka valmistui helmikuussa 2021.

Kunnossapidon hankkeina tehtiin tänäkin vuonna lukemattomia korjaus- ja kunnossapitotöitä.

Kaupunkiympäristö

Infra- ja viherpalveluiden investoinneissa tunnistetaan seuraavat määrärahojen ylitystarpeet.

- Lotjasaarella on tapahtunut öljyvahinko ja alueen pilssi- ja septivesien varastosäiliöt on siirretty laiturin päältä kuivalle maalle. Itse imulaitteisto jäi omalle paikalleen laiturin päähän. Lisäksi on työn alla Anttolan sataman jätehuoltokatoksen ja pilssivesisäiliön kunnostaminen ja uusiminen. Satamien kunnostus investointimääräraha 30 000 euroa ja arvioitu loppusumma 130 000 euroa. Ylitys 100 000 euroa.
- Ruutukaava, keskustan kehittäminen investointimääräraha on 50 000 euroa. Arvioitu loppusumma 100 000 €. Toteutettu mm. torin kalusteet ja pikkutorin vesihuollon rakentaminen. Ylitys 50 000 euroa.
- Naistingin lintukosteikon kunnostaminen. Rakennettu hulevesien viivytysallas ja jatkettu hankkeen rakennussuunnittelua. Ruoppaus vesialueella on suunniteltu tehtäväksi talvella. Investointimääräraha 30 000 euroa. Arvioitu loppusumma yhteensä 100 000 euroa, ylitys 70 000 euroa.
- Hulevesien hallinta. Budjetoitu 150 000 ja toteutuma-arvio 200 000, ylitys 50 000 euroa.
- Kadut jakamaton. Budjetoitu 600 000 euroa ja toteutuma-arvio 750 000 euroa, ylitys 150 000 euroa.
- Kadut yritys ja uuden asuinrakentamisen tukeminen. Budjetoitu 1 000 000 euroa ja toteutuma-arvio 1 150 000 euroa, ylitys 150 000 euroa.

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivinen tot.	TA2021 menot tulot		LMR 2021 menot tulot		TA + LMR 2021 menot tulot		TOT 10/2021 menot tulot		TOT/TA EROTUS	TOT. ENNUSTE
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT												
			-467				-467				-467	-20
Maaseudun nopeat tietoliikenneyhteydet, MENOT			-200				-200				-200	
Rakennusvalvonnan arkiston digitointiprojekti	-800		-267				-267				-267	-20
KIINTEÄ OMAISUUS												
			-250 2000		-4900		-5150 2000		-4916 1262		505	-3850
Maa- ja vesialueet												
Maa- ja vesialueiden myynti, TULOT		1262	2000				2000		1262		738	1300
Maa- ja vesialueiden hankinta, MENOT		-4916	-250		-4900		-5150		-4916		-234	-5150
RAKENNUKSET												
			75				75		28		47	75
Rakennukset (kiinteistöt), TULOT		28	75				75		28		47	75
TALONRAKENNUSINVESTOINNIT												
			-14750 1102		-100		-14850 1102		-8275 833		-7727	-8636
Liikelaikokset												
Otavan opisto												
Asuntolan 4. krs peruskorjaus	-350	-147	-300		-100		-400		-147		-253	-400
Päiväkodit												
Tikanpellon päiväkotiki												
Korvaava uudisrakennus, vuokraus	-4500	-11	-150				-150		-3		-147	-5
Rantakylän alueen uusi päiväkotiki												
Korvaava uudisrakennus, oma tase, MENOT	-5200	-5160	-1700				-1700		-2061		361	-2061
Kalustus (varhaiskasvatus)		-13	-100				-100		-13		-87	-100
Koulut												
Eteläinen aluekoulu (yhdenäiskoulu, 850 opp., Urpola)	-28500											
Korvaava uudisrakennus, oma tase	-27500	-618	-5000				-5000		-232		-4768	-250
Urheilualue ja hulevesialueen rakentaminen		-402	-300				-300		-23		-277	-60
Itäinen aluekoulu (alakoulu, 500 opp., Peitsarin koulun tontti)	-17000											
Korvaava uudisrakennus, oma tase	-16500	-66	-100				-100		-1		-99	
Kalevankankaan koulu, ilmanvaihdon saneeraus	-800	-757	-800				-800		-757		-43	-800
Ristiinan koulukeskuksen kehittäminen esim. nuorisotila ja kirjasto	-310	-332	-300				-300		-332		32	-385
Tuppuralan koulun liikuntasali, TULOT	2000	1839	300				300		597		-300	597
Tuppuralan koulun liikuntasali, MENOT	-2000	-1855	-300				-300		-482		182	-485
Kulttuuri												
Mikaelin kunnostus	-4600	-347	-100				-100		-108		8	-108
Liikunta												
Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen, TULOT		156	112				112		98		-112	136
Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen, MENOT	-3700	-3645	-2100				-2100		-2258		158	-2258
Rantakylän huoltorakennus, TULOT	525	83	500				500		83		-500	200
Rantakylän huoltorakennus, MENOT	-525	-441	-500				-500		-401		-99	-557

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivinen tot.	TA2021 menot tulot		LMR 2021 menot tulot		TA + LMR 2021 menot tulot		TOT 10/2021 menot tulot		TOT/TA EROTUS	TOT. ENNUSTE
Julkiset rakennukset												
Kaupungin virastotalo, peruskorjaus												
Sisätyöt		-1691	-1250				-1250	-879	-371	-1250		
Kaupungintalon arkistotilan muutostyö		-113						-50		-55		
Naisvuoren tornin kunnostus	-1700	-16	-150	150			-150	-16	-134	-150		
Sotakoulu, Ristiina TULOT		55						55	-150	50		
Sotakoulu, Ristiina MENOT		-387	-300				-300	-22	-278	-50		
Jalkaväkimuseon vesikatko	-200	-14	-200				-200	-14	-186	-10		
As Oy Partinkartano, Ristimäenkatu		-125	-500				-500	-125	-375	-160		
Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt												
Koulu- ja esiopetus		-241	-150				-150	-241	91	-240		
Hyvinvointi ja osallisuus		-50	-50				-50	-50	0	-50		
Julkiset rakennukset		-61	-100				-100	-61	-39	-100		
Sote kiinteistöt			-100				-100		-100			
Rakennusten suunnittelumääräraha			-50				-50		-50	-50		
Energiataloudelliset investoinnit, TULOT				40				40		-40		
Energiataloudelliset investoinnit, MENOT			-150				-150		-150	-35		
KIINTEÄT RAKENTEET			-5125	408			-4975	408	-3123	18	-2259	-4823
Strateginen kehittämisalustat												
Satalahden kehittäminen		-259	-250				-250	-29	-221	-150		
Ecosairila (tontin tasaus, tonttikadut)		-2478	-1000				-1000	-393	-607	-1000		
Ecosairila, rahoitusosuuden oikaisu									-11	-11		
Kalevankankaan alue		-78	-300				-300	-78	-222	-100		
Ruutukaavakeskustan kehittäminen		-257	-50				-50	-99	49	-100		
Liikenneverkkoratkaisut												
Vt5 yhteysväli Mli Juva, Liikennevirasto, kaupungin osuus	-6500	-6861	-130				-130	-109	-21	-130		
Vt13 Karikon turboliittymä, ELY, kaupungin osuus	-4000	-1864	-200				-200	-171	-29	-200		
Kadut												
Sairaalakampuksen ympäristö			-100				-100		-100			
Kadut (yritys- ja uudet asuinalueet)		-559	-1000				-1000	-559	-441	-1150		
Kadut		-976	-600				-600	-976	376	-750		
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen												
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen		-802	-150				-150	-108	-42	-150		
Savilahden rannan yhtenäinen kevytväylä		-198	-15				-15	-7	-8	-15		
Lentoasema (sis. Valtion investointituen) TULOT				270			0	270	-270	270		
Lentoasema (sis. Valtion investointituen) MENOT		-59	-350				-350	-59	-291	-350		
Katuvalojen saneeraus (sis. ohjauksiköt)		-363	-150				-150	-97	-53	-150		
Puistot ja leikkipaikat		-99	-150				-150	-99	-51	-150		
Geopark hanke (Saimaan Geopark lokalisaatio, Unesco status)		-273	-75				-75	-24	-51	-45		

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivinen tot.	TA2021 menot tulot	LMR 2021 menot tulot	TA + LMR 2021 menot tulot	TOT 10/2021 menot tulot	TOT/TA EROTUS	TOT. ENNUSTE
Kaihun ja Urpolanjokilaakson (50%/50%) matkailualueen kehittäminen TULOT			50		50		-50	50
Kaihun ja Urpolanjokilaakson (50%/50%) matkailualueen kehittäminen MENOT			-100		-100		-100	-100
Vesistö								
Hulevesiohjelma MENOT		-56	-150			-56	56	-150
Naistingin lintukosteikon kunnostaminen, hanke TULOT		29	28		28	29	-28	28
Naistingin lintukosteikon kunnostaminen, hanke MENOT		-93	-30		-30	-85	55	-100
Satamien kunnostus	-300	-121	-30		-30	-30	0	-130
Retkisatamien (5 kpl Saimaa) peruskunnostus, hanke TULOT			60		60		-60	
Retkisatamien (5 kpl Saimaa) peruskunnostus, hanke MENOT	-120		-120		-120		-120	-60
Liikkuminen								
Uimarantojen kunnostukset			-20		-20	-6	-14	-20
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus		-103	-100		-100	-103	3	-103
Padel-kentän pohjat		-27	-25		-25	-27	2	-27
Kalevankankaan liikkumisen reittisuunnitelma, MENOT		-5	-30		-30	-5	-25	-30
IRTAIN OMAISUUS			-525		-525	-161	7	-364
Koneet ja kalusto								
Hallinnon palvelualue								
Ruoka- ja puhtauspalvelut		-89	-100		-100	-89	-11	-100
Sivistyksen palvelualue								
Kasvatus- ja opetuslautakunta		-5	-175		-175	-5	-170	-175
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta		-52	-175		-175	-52	-123	-175
Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue		-15	-75		-75	-15	-60	-75
Irtaimiston myyntivoitot						7		7
ARVOPAPERIT JA OSUUDET			-910	600	-910	600	-184	1488
Osakkeet ja osuudet								
Osakkeiden hankinta, Saimaa Stadium Oy vuoteen 2030		-600	-200		-200	-200		-200
Muiden osakkeiden hankinta			-240		-240		-240	-240
Itäradan suunnitteluhankeyhtiö			-300		-300		-300	-300
Sijoitus Etelä-Savon pääomasijoitusrahastoon		-44	-170		-170	16	-186	-170
As Oy Ristimäenkatu			600		600		600	
Osakkeiden myynti		1488				1488	1488	1488

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivinen tot.	TA2021 menot tulot	LMR 2021 menot tulot	TA + LMR 2021 menot tulot	TOT 10/2021 menot tulot	TOT/TA EROTUS	TOT. ENNUSTE
INVESTOINNIT YHTEENSÄ								
TULOT			4185		4185	3636	549	4201
MENOT			-22026	-5000	-26876	-16659	-10217	-21395
NETTOINVESTOINTI			-17841	-5000	-22691	-13023	-9668	-17194

TASEYKSIKKÖ JA LIIKELAITOKSET tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivinen tot.	TA2021 menot tulot	LMR 2021 menot tulot	TA + LMR 2021 menot tulot	TOT 10/2021 menot tulot	TOT/TA EROTUS	TOT. ENNUSTE
ETELÄ-SAVON PELASTUSLAITOS								
TULOT			287		287	335	-48	335
MENOT			-703		-703	-680	-23	-703
NETTOINVESTOINTI			-416		-416	-345		
LIIKELAITOS OTAVIA								
TULOT								
MENOT			-15		-15		-15	-15
NETTOINVESTOINTI			-15		-15		-15	-15
VESILIIKELAITOS								
Kunnallistekniikka ja laitosinvestoinnit								
TULOT								
MENOT								
Vesilaitokset (mm. vedenhankinta)		-223	-350		-350	-223	-127	-350
Jätevedenpuhdistus		-249	-320		-320	-249	-71	-320
Verkostot (mm. kunnallistekniikkaohjelma)		-845	-1006		-1006	-845	-161	-1006
Irtaimisto		-34	-60		-60	-34	-26	-60
Kuomiokosken puhdistamo			-15		-15		-15	
NETTOINVESTOINTI			-1751		-1751	-1351		
Metsäsairilan puhdistamo								
TULOT								
MENOT	-76000	-75874	-2400	-1600	-4000	-3666	-334	-4000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ								
TULOT			287		287	335	-48	335
MENOT			-4869		-6469	-5698	-771	-6469
NETTOINVESTOINTI			-4582		-6182	-5363	-819	-6134

	<u>TA2021</u>		LMR 2021		TA + LMR 2021		TOT 10/2021		EROTUS	TOT.
	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot		ENNUSTE
INVESTOINNIT YHTEENSÄ										
(ilman Metsä-Sairilan puhdistamoa)										
TULOT		4472				4472		3971	501	4536
MENOT	-24495		-3400		-29345		-18691		-10655	-23864
NETTOINVESTOINTI	-20023		-3400		-24873		-14720		-10153	-19328
INVESTOINNIT YHTEENSÄ										
(sis. Metsä-Sairilan puhdistamon)										
TULOT		4472				4472		3971	501	4536
MENOT	-26895		-5000		-33345		-22357		-10988	-27864
NETTOINVESTOINTI	-22423		-5000		-28873		-18386		-10487	-23328
Poistotaso	n. 21,5 milj. euroa									

6.2. Rahoitus

Talousarviota huonompi tuloslaskelmaennuste välittyi myös rahoituslaskelmaennusteeseen tuloslaskelman vuosikatteen kautta. Toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen sekä talousarviossa (-4,5 miljoonaa euroa) että ennusteessa (-18,4 miljoonaa euroa). Tämä tarkoittaa, että tulorahoitus ei ole riittävä investointien kattamiseen, ja osa niistä on maksettava lainarahoituksella.

Toiminnan ja investointien 18,4 miljoonan euron rahoitustarpeen lisäksi aiempia pitkäaikaisia lainoja lyhennetään maksuohjelmien mukaisesti 23,5 miljoonalla eurolla. Kaupunki on talousarviossa varautunut antamaan konsernilainoja tytäryhteisöille ja liikelaitoksille yhteensä 20 miljoonaa euroa. Konsernilainojen myöntämisestä päättää talousarviokäsittelyn yhteydessä annetun valtuutuksen perusteella kaupunginhallitus. Konsernilainoja on myönnetty kuluvana vuonna vain 8 miljoonalla eurolla Vesiliikelaitokselle (KH 22.11.2021 § 470). Vesilaitoksen laina on kaupunkiorganisaation sisäinen. Aikataulusyistä muita konsernilainoja ei tänä vuonna todennäköisesti enää myönnetä. Päätöksellä KH 31.5.2021 § 22 Etelä-Savon Energia Oy:lle annettu lainatarjous ei menestynyt tarjouskilpailussa.

Vuoden lopun lainojen kokonaismäärä tulee todennäköisesti alittamaan vuoden 2021 talousarvion mukaisen lainasumma-arvion. Alittuminen johtuu siitä, että talousarviossa lainamäärä on arvioitu vuoden 2020 tuloslaskelmaennusteeseen pohjautuen. Talousarvion laatimishetkellä tuloslaskelmaennuste oli lopullista toteumaa huonompi, minkä vuoksi myös lainamäärä on talousarviossa ennakoitu suuremmaksi. Lainamäärän alittumiseen vaikuttaa myös myönnettäville konsernilainoille tehdyn varauksen alittuminen.

Mikkelin ulkoisen lainakannan arvioidaan kasvavan vuoden 2021 aikana kaikkiaan noin 18 miljoonalla eurolla vuoden 2020 tilinpäätöslukuun verrattuna. Arvion taustaoletuksena on, että käyttötalous toteutuu tässä seurantaraportissa esitetyn tuloslaskelmaennusteen mukaisena, investoinnit toteutuvat ennusteen mukaisina, konsernilainoja myönnetään rahoituslaskelmaennusteen mukaisesti vain Vesilaitokselle (8 milj. euroa, kaupunkiorganisaation sisäinen laina) ja kassavarat ovat tilinpäätöshetkellä viimevuotisella tasolla. Mikäli kaupungin käyttötalous toteutuu tässä seurantaraportissa esitettyä tuloslaskelmaennustetta merkittävästi huonompana tai investointien rahoitustarve ylittää ennusteen, kohdistuu kaupungin lainamäärään ylityspaineita. Käyttötalouden ja investointien rahavirran aiheuttaman reaalisien poikkeaman ohella ”teknisen” poikkeaman lainamäärän suuruuteen voi aiheuttaa myyntisaamisten, ostovelkojen ja kassavarojen tilanne tilinpäätöshetkellä.

Hulevesien hallinta on siirretty kaupunginvaltuuston päätöksen 9.12.2019 § 141 mukaisesti Vesiliikelaitokselta Mikkelin kaupungille. Hulevesijärjestelmän hallinnoinnin siirto tulee näkymään tilinpäätösvaiheessa Mikkelin kaupungin ja Vesiliikelaitoksen *eriytetyissä rahoituslaskelmissa*, sillä hulevesien tase on siirretty valtuuston päätöksen johdosta Vesiliikelaitokselta Mikkelin kaupungille 1.1.2021 lukien. Siirto on tapahtunut tasearvoilla. Koko kaupungin tason rahoituslaskelmassa, johon Vesiliikelaitos yhdistellään, siirron vaikutus eliminoituu. Siirtyneiden tase-erien summa on 1,4 miljoonaa euroa hulevesien vuoden 2020 tilinpäätökseen laaditun erillisen taseen mukaisesti.

6.3. Rahoituslaskelmaennuste

tuhansina euroina, sisältää sisäiset erät	TP 2020	TA 2021	Ennuste 10/2021
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	34 333	18 934	7 468
Tulorahoituksen korjaukset	-1 054	-1 000	-2 534
Toiminnan rahavirta yhteensä	33 279	17 934	4 934
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-50 864	-26 896	-27 876
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 877	1 797	1 984
Käyttöomaisuuden myyntitulot	2 226	2 675	2 552
Investointien rahavirta yhteensä	-46 761	-22 423	-23 340
Toiminnan ja Investointien rahavirta	-13 482	-4 489	-18 406
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset *	-30 088	-20 000	-8 000
Antolainasaamisten vähennykset	743	950	950
Antolainauksen muutokset yhteensä	-29 345	-19 050	-7 050
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys *	77 000	62 000	58 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-20 040	-24 700	-23 475
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-18 146	-12 000	-8 500
Lainakannan muutokset yhteensä	38 814	25 300	26 025
Oman pääoman muutokset	0		
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1 767		
Vaihto-omaisuuden muutokset	261		
Saamisten muutos	6 255		
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	-4 259		
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	4 024	0	0
Rahoituksen rahavirta	13 494	6 250	18 975
Rahavarojen muutos	12	1 761	569

* Luvut sisältävät sisäiset konsernilainat Vesilaitokselle: 12 milj. e TP2020 ja 8 milj.e enn. 10/2021.

TUNNUSLUVUT	TP 2020	TA 2021	Ennuste 2021
Lainamäärä* (ulkoinen)	278 519	322 915	296 544
Lainamäärä/ asukas* (ulkoinen)	5 295	5 826	5 637
Investointien omahankintameno, teur	48 987	25 099	25 892
Investointien tulorahoitus %	70 %	75 %	29 %
Pääomamenojen tulorahoitus %	35 %	28 %	13 %

* Mikkelin asukasluku 31.12.2020, ennakkoluku TP2020

52 604

Valtuustoon nähden sitovat erät

7. Määrärahaesitykset

Aiemmin kuluvan vuoden aikana on myönnetty lisämäärärahoja ja määrärahamuutoksia seuraavasti:

Käyttötalous

- Wisa-areenan purku, 250 000 euroa (KV 26.4.2021 § 50)

Investoinnit

- Keskussairaalan tontin osto Essotelta, 4 900 000 euroa (KV 15.3.2021 § 36)
- Jätevedenpuhdistamoinvestoinnin loppuunsaattaminen, 1 600 000 euroa (KV 4.10.2021 § 146)

Määrärahasiirrot

- Projektin 14100 / Otavan opiston asuntolan 4. kerroksen peruskorjauksen lisämääräraha 100 000 euroa käsitellään teknisesti määrärahasiirtona projektilta 10360/Eteläinen aluekoulu (KV 4.10.2021 § 145).

Käyttötalous

Käyttötalouden tulomäärärahoihin esitetään muutosta yhteensä – 3,167 miljoonaa euroa ja Essoten toimintamenoihin lisämäärärahaa 23,689 miljoonaa euroa, sekä keskusvaalilautakunnan toimintamenoihin 110 000 euroa.

- Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta esittää tulomäärärahojen muutosta - 491 000 euroa. Toimintatuotot jäävät talousarvioista myös vuonna 2021 koronaepidemian seurauksena.
- Kaupunkikehityslautakunnan alla toimivan lomituspalvelujen osalta esitetään meno- ja tulomäärärahaa muutettavaksi menojen alituksen mukaisesti -300 000 euroa.
- Kaupunkikehityslautakunta esittää (muiden kuin lomituksen tulosalueen) tulomäärärahojen muutosta - 1 290 000 euroa. Tulojen alittuminen koostuu eri tulosalueilla mm. koronan vaikutuksista ja henkilöstövajeesta, sekä hulevesilaskutuksen alittumisesta.
- Konserni- ja elinvoimapalveluissa ruoka- ja puhtauspalveluiden tulomäärärahoihin esitetään muutosta - 86 000 euroa. Koronatilanne on laskenut palveluiden kysyntää.
- Keskusvaalilautakunnan menojen ylittymiseen esitetään 110 000 euron lisämäärärahaa. Koronatilanteen vaatimat erityisjärjestelyt nostivat kuntavaalien järjestämiskustannuksia.
- Sosiaali- ja terveystalouden palveluiden ostoisiin Essotelta on varattu vuoden 2021 talousarvioon 214 840 miljoonaa euroa. Essote arvioi tämän vuoden kuntalaskutusosuudeksi Mikkelin osalta 238,529 miljoonaa euroa talousarvioylytystensä johdosta. Näin ollen toimintamenoihin esitetään 23,689 miljoonan euron lisämäärärahaa sosiaali- ja terveystalouden ostoisiin Essotelta.
- Vesilaitos esittää liikeylijäämätavoitteen muutosta - 1 000 000 euroa. Liikelaitoksen sitovana tavoitteena talousarviossa on 2,2 miljoonan liikeylijäämä, mutta toteutumaksi ylijäämäksi ennustetaan 1,2 miljoonaa. Kenkäveronniemen puhdistamon alaskirjaus heikentää tulosta 850 000 eurolla.

Investoinnit

Investointeihin osoitettujen määrärahojen käyttötarkoituksen muutoksia (hankkeiden väliset määrärahasiirrot) esitetään yhteensä 1 569 000 euroa. Investointiosan menojen lisäyksiä esitetään 12 000 euroa ja tulojen vähennyksiä yhteensä 1 800 000 euroa.

Investointiosan menot, määrärahasiirrot hankkeiden välillä

Projektilta 10630/Eteläinen aluekoulu (TA 5.000.000 euroa) siirretään yhteensä -999.000 euroa seuraaviin projekteihin:

- Rantakylän alueen uusi päiväkoti (TA 1.700.000 euroa), menoylitys +361.000 euroa
- Ristiinan koulukeskuksen kehittämien (TA 300.000 euroa), menoylitys +85.000 euroa
- Mikaelin kunnostus (TA 100.000 euroa), menoylitys +8.000 euroa
- Tuppuralan koulun liikuntasali (TA 300.000 euroa), menoylitys +185.000 euroa
- Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen (TA 2.100.000 euroa), menoylitys +158.000 euroa
- Rantakylän huoltorakennus (TA 500.000 euroa), menoylitys +57.000 euroa
- Kaupungintalon arkistotilan muutostyö, ei talousarviovarausta, +55.000 euroa
- Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt, koulu- ja esiopetus (TA 150.000 euroa), +90.000 euroa

Lisäksi muiden projektien väliset määrärahasiirrot seuraavasti:

- Ruutukaavakeskustan kehittäminen (TA 50.000 euroa), menoylitys +50.000 euroa
Siirretään projektilta 20019 Sairaalakampuksen ympäristö (TA 100.000 euroa)
- Hulevesiohjelma menot (TA 150.000 euroa), menoylitys +50.000 euroa
Siirretään projektilta 27008 Eteläinen aluekoulu, urheilu- ja hulevesialueen rakentaminen (TA 300.000 euroa)
- Naistingin lintukosteikon kunnostaminen (TA 30.000 euroa), menoylitys +70.000 euroa
Siirretään projektilta 27008 Eteläinen aluekoulu, urheilu- ja hulevesialueen rakentaminen (TA 300.000 euroa)
- Satamien kunnostus (TA 30.000 euroa), menoylitys +100.000 euroa
Siirretään projektilta 10003 Satamalahden kehittäminen (TA 250.000 euroa)
- Kadut jakamaton (TA 600.000 euroa), menoylitys +150.000 euroa
Siirretään projektilta 20021 Kalevankankaan alue (TA 300.000 euroa)
- Kadut (yritys- ja asuinr.) (TA 1.000.000 euroa), menoylitys +150.000 euroa
Siirretään projektilta 200021 Kalevankankaan alue (TA 300.000 euroa) -50.000 euroa, projektilta 20019 Sairaalakampuksen ympäristö (TA 100.000 euroa) -50.000 euroa ja projektilta 27008 Eteläinen aluekoulu, urheilu- ja hulevesialueen rakentaminen (TA 300.000 euroa) -50.000 euroa

Investointiosan menot, menojen ylitykset

- Melumittarin hankinta ympäristöpalveluiden käyttöön, ei talousarviovarausta, +12.000 euroa

Investointiosan tulot, tulojen alitukset

- Rantakylän huoltorakennus, asia vielä selvittelyssä vakuutusyhtiön kanssa, tuloalitus - 300.000 euroa
- Maa- ja vesialueiden hankinta, tuloalitus – 700.000 euroa
- Sotakoulu Ristiina, hanke viivästynyt, tuloalitus -100.000 euroa
- Energiataloudelliset investoinnit, tulot jäävät toteutumatta -40.000 euroa
- Retkisaatamien peruskunnostus, tulot jäävät toteutumatta -60.000 euroa
- As Oy Ristimäenkatu, tulot jäävät toteutumatta tältä vuodelta, tuloalitus -600.000 euroa

8. LIITE: Hallintokuntien johdon analyysit

8.1. Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Hallinto- ja elinvoimapalveluiden menot ja tulot ovat toteumassa kokonaisuudessaan talousarvion mukaisesti, pl. Essoten kuntalaskutus, jonka ennustetaan Mikkelin kaupungin osalta ylittyvän noin 23,7 miljoonalla eurolla. Tästä koronakustannuksia on Essoten arvion mukaan noin 14 miljoonaa euroa. Koronan johdosta arvioidaan saatavan vuodelle 2021 kohdistuvia sote-kustannuksiin liittyviä avustuksia noin 6,6 miljoonaa euroa.

Koronan vaikutukset työllisyyteen ovat olleet edelleen merkittäviä ja ne näkyvät myös TMT-mak-suissa. Listalla on myös yrittäjiä, joiden on ollut mahdollista ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi ja hakea työmarkkinatukea. Työmarkkinatuen ennustetaan olevan vuodelta 2021 noin 4,25 miljoonaa. Ylitys tulee olemaan noin 1,35 miljoonaa euroa tavoitteeseen nähden. Työmarkkinatuen kuntaosuuden ylitys voidaan kattaa työllisyyspalveluiden ja hallinto- ja elinvoimapalveluiden muusta toiminnasta.

Korona on vaikuttanut edelleen ruoka- ja puhtauspalveluiden toimintaan. Ruokailijamäärät ovat toteutuneet normaaliaikaa pienempinä, jonka vuoksi toimintatuotot koko vuoden osalta arvioidaan jäävän 0,42 milj. eur alle talousarvion. Toimintakulut arvioidaan koko vuoden osalta jäävän 0,34 milj. eur alle talousarvion. Kustannussäästö on seurausta koronaepidemian aiheuttamista palvelutuotannon rajoituksista, joka pienensi ostopalveluiden tarvetta, kun omaa henkilöstöä voitiin käyttää normaalisti ostopalveluina teetettävään työhön.

8.2. Mikkelin seudun ympäristölautakunta

Lokakuun 2021 seurannan perusteella maksu- ja myyntituotot kokonaisuudessaan ovat kertyneet odotetusti ja suunnitellulla tavalla. Tällä hetkellä näyttää siltä, että koko lautakunnan osalta toimintatuottoja kertyy riittävästi, eikä ole tarpeen hakea tulojen alitusoikeutta.

Henkilöstömenot ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti tai jääneet talousarviossa esitettyä hieman pienemmiksi. Kokonaisuutena ympäristölautakunnan talousarvio käyttötalouden osalta arvioidaan toteutuvan suunnitellusti vuonna 2021.

Alkuperäinen suunnitelma oli hankkia viranomaistyölle välttämätön melumittari leasing sopimuksella vuoden 2021 aikana. Leasingkustannukset olisivat olleet noin 5 500 euroa vuodessa. Talousarviossa vuodelle 2021 melumittarin leasingkustannuksiin on käyttötalouden puolella varattu 5 500 euron määräraha. Kuitenkin tehtyjen selvitysten perusteella, melumittarin hankinta omaksi osoittautui kokonaistaloudellisesti järkevämmäksi vaihtoehdoksi. Melumittarin veroton hinta on noin 12 000 euroa. Koska ympäristöpalvelut ei ole talousarvion 2021 valmisteluvaiheessa esittänyt kyseistä hankintaa osaksi investointiohjelman irtaimisto-osaan, haetaan melumittarin hankintaan lisämäärärahaa vuoden 2021 investointiohjelman. Ympäristöpalvelut ei esitä melumittarihankinnan lisäksi muita lisämäärärahoja vuodelle 2021.

Ympäristölautakunnan talousraportoinnissa ovat mukana myös Ympäristöpalvelujen hallinnoimat projektit, EU:n Kaakkois-Suomi – Venäjä ohjelman rahoittama pohjavesihanke (RAINMAN) ja EAKR-ohjelman rahoittama Mikkelin seudun kuntailmasto 2050 –hanke, jossa kaikki Mikkelin seudun

ympäristöpalvelujen toiminta-alueen kunnat ovat mukana. Kuntailmasto 2050 –hankkeeseen sisältyy Ympäristöpalvelujen omarahoitusosuus (2500 €), joka jakautuu kolmelle vuodelle. Sekä Rainman –hanke että Mikkelin seudun kuntailmasto –hanke päättyvät vuoden 2021 loppuun mennessä.

Vuonna 2021 on alkanut kaksi uutta hanketta, joiden osalta rahoitus on varmistunut vuoden 2021 aikana, ja jotka eivät ole olleet mukana vuoden 2021 talousarviossa. Toinen hankkeista on Ympäristöministeriön ja Mikkelin seudun kehityshankerahaston kokonaan rahoittama Ilmastopolku –hanke (Ilmastopolku - Työkalu kuntien toimintojen ilmastovaikutusten arviointiin) ja toinen on Etelä-Savon elykeskuksen osittain rahoittama Pursialan ja Porrassalmen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittämishanke. Molemmille hankkeille on avattu vuoden 2021 aikana oma kustannuspaikka. Ilmastopolku –hankkeen kustannukset vuonna 2021 ovat n. 12 500 € ja hanke toteutetaan kokonaan ulkoisella rahoituksella. Pursialan ja Porrassalmen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmahankkeeseen on varattu 8 500 € vuodelle 2021. Hanke toteutetaan vuonna 2021 ympäristönsuojelun hyväksytyin käyttösuunnitelman puitteissa eikä vaadi lisämäärärahoja vuodelle 2021.

8.3. Kasvatus- ja opetuslautakunta

Koronaviruksen aiheuttama pandemia on edelleen vaikuttanut kasvatus- ja opetuslautakunnan alaiseen toimintaan. Valtioneuvosto, sosiaali- ja terveysministeriö, Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Itä-Suomen aluehallintovirasto asettivat rajaus- ja suoja-toimia koronapandemian leviämisen estämiseksi. Lisäksi Mikkelin kaupunki on tehnyt rajoituspäätöksiä omaan toimintaansa Essoten suosituksiin perustuen. Alkuvuodesta aina kesään asti paikallisen koronatautilanteen johdosta monet toiminnot Mikkelisissä olivat keskeytyksessä. Kasvatus- ja opetuslautakunnan alaisten tulosalueiden toimintaan ovat vaikuttaneet mm. rajoitus- ja suoja-toimista johtuneet poikkeukselliset opetusjärjestelyt (etäopetus), kokoontumisrajoitukset, suositukset välttää yleisötilaisuuksia ja niitä koskevat henkilömäärärajoitukset ja turvaohjeiden mukaiset järjestelyt (mm. suojaetäisyydet mahdollistavat tilat). Korona-altistusten vuoksi oppilaita ja eräiden peruskoulujen luokkia asetettiin kevätlukukaudella määrärajoiksi karanteeniin ja opetusta on järjestetty lähiopetuksen lisäksi poikkeuksellisin järjestelyin etäopetuksena. Myös Mikkelin lukio oli etäopetuksessa ajalla 8.3.-1.4.2021. Syyslukukauden alkaessa joitakin koululuokkia asetettiin karanteeniin ja edelleen yksittäisiä koululuokkia asetetaan karanteeniin vallitsevan koronatilanteen johdosta. Toimintatuottojen arvioidaan toteutuvan lähes talousarvion mukaisena, niiden arvioidaan alittuvan noin 27 000 euroa. Lukiokoulutuksen maksutuottojen arvioidaan ylittävän noin 36 000 euroa kaksoistutkintoa suorittavien kurssimaksujen ennakkoa suuremman kertymän johdosta. Varhaiskasvatuksen maksutuottojen (kotikuntakorvaukset) arvioidaan ylittävän 45 000 euroa. Perusopetuksen kotikuntakorvausten arvioidaan vastaavasti alittuvan noin 400 000 euroa. Tuet ja avustukset arvioidaan toteutuvan noin 249 000 euroa talousarviota paremmin ennakoimatta suurempien erityisavustusten saamisen johdosta. Toimintakulujen arvioidaan alittuvan talousarvion noin 2 263 000 euroa. Henkilöstökuluissa arvioidaan syntyvän säästöä noin 1 430 000 euroa, palvelujen ostoissa arvioidaan syntyvän säästöä 610 000 euroa (mm. etäopetusajan koulukuljetussäästöt, henkilöstön täydennyskoulutukset etäkoulutuksina). Aineet, tarvat ja tarvikkeet alittunevat noin 25 000 euroa. Avustusten arvioidaan alittuvan noin 198 000 euroa eräiden tuensiirtohankemaksusten tapahduttua kuluvan vuoden puolella ja talousarviota pienempien lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen maksujen vuoksi. Kasvatus- ja opetuslautakunnan talousarvion toimintakatteen arvioidaan paranevan noin 2 236 000 euroa.

8.4. Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

Koronaviruksen aiheuttama pandemia on vaikuttanut pitkään hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaiseen toimintaan. Valtioneuvosto, sosiaali- ja terveysministeriö, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Itä-Suomen aluehallintovirasto ovat vuoden aikana asettaneet erilaisia rajaus- ja suojatoimia koronapandemian leviämisen estämiseksi. Lisäksi Mikkelin kaupunki on tehnyt rajoituspäätöksiä omaan toimintaansa Essoten suosituksiin perustuen. Alkuvuodesta aina kesään asti paikallisen koronatautilanteen johdosta monet toiminnot Mikkelissä olivat keskeytyksessä. Hyvinvoinnin ja osallisuuden palvelualueen tulosalueiden toimintaan ovat vaikuttaneet mm. rajoitus- ja suojatoimista johtuneet toimintojen/palvelujen keskeytykset, suositukset välttää yleisötilaisuuksia, yleisötilaisuuksia koskevat henkilömäärärajoitukset ja turvaohjeiden mukaiset järjestelyt (mm. suojaetäisyydet mahdollistavat tilat) ja aikuisten harrastustoiminnan keskeyttäminen. Edellä mainitut rajoitus- ja sulkutoimenpiteet ovat vaikuttaneet kaikkien hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisten tulosalueiden toimintaan: kansalaisopiston kurssitoiminta oli suurimmalta osaltaan keskeytyksessä/peruttu koko kevätlukukauden, kirjastojen käyttöä rajoitettiin ja käytössä oli ns. kirjakassipalvelu, kulttuuritapahtumia ei järjestetty, museot olivat suljettuina, kaupunginorkesterin konsertteja ei striimattuja konsertteja lukuun ottamatta toteutettu, nuorisotilat olivat suljettuina ja alle 12-vuotiaiden ja eräiden ammattilaisryhmien liikuntaa lukuun ottamatta sekä sisäliikuntapaikat että uimahallit olivat suljettuina ja myös ulkoliikuntapaikkojen käytössä oli rajoituksia lähes koko kevätkauden. Essoten alueen palauduttua takaisin koronapandemian perusvaiheeseen toimintoja on avattu edelleen terveysturvallisuusohjeita noudattaen ja toiminnot ovat käynnistyneet lähes normaalisti elokuussa 2021. Normaalioloihin verrattuna poikkeuksellisen koronavuoden vaikutus hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaiseen toimintaan ja sen talouteen arvioidaan lokakuun seurannassa seuraavasti. Myyntituottojen arvioidaan alittuvan lähes 32 000 euroa mm. orkesterin lipputulojen ja seutukirjastopalvelujen myyntituottojen alittuessa. Maksutuottojen arvioidaan alittuvan noin 150 000 euroa johtuen kansalaisopiston kevätkauden kurssien peruuntumisista yli 90-prosenttisesti, minkä johdosta kurssimaksut jäävät saamatta. Tukien ja avustusten arvioidaan ylittävän talousarvion yli 166 000 euroa. Muiden toimintatuottojen arvioidaan alittuvan yli 475 000 euroa: tapahtumia ei ole voitu järjestää, joten lippumyyntituloja ei ole kertynyt, tiloja ei ole voinut vuokrata eli vuokratulot eivät ole kertyneet ja liikuntapalveluissa uimahallilippituloja ja liikuntatilojen käyttövuokratuottoja ei ole kertynyt normaalin käytön mukaisesti. Toimintatuottojen arvioidaan jäävän noin 491 000 euroa talousarviota heikomiksi. Toimintakulujen arvioidaan alittuvan lähes 722 000 euroa. Alitus muodostuu koronarajoitteiden aiheuttamista toimintojen ”sulkutoimista”, joiden johdosta esim. kansalaisopiston kurssitoimintaa ei järjestetty kevätkaudella ja näin ollen henkilöstömenot alittuvat, tulosalueet eivät järjestäneet tapahtumia (henkilöstömenojen, palvelujen ostojen ja avustusmenojen alitus) - myös kirjastopalveluissa tapahtuneet henkilöstömuutokset ovat aiheuttaneet säästöjä henkilöstömenoihin. Talousarvioon sisällytetään Kulttuurin unelmavuosi 2022 –hanke, jonka kuluarvio kuluvalle vuodelle on 86 600 euroa ja arvio hankerahoituksesta 65 000 euroa. Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan talousarvion toimintakatteen arvioidaan paranevan lähes 231 000 euroa.

8.5. Kaupunkikehityslautakunta

Kaupunki siirtyi laajennetusta etätyösopimuksesta tavanomaiseen etätyösopimusaikaan elokuun alussa. Rokotuskattavuus on kasvanut merkittävästi. Riippumatta koronakattavuuden noususta myöhäissyksyn aikana koronapositiivisten määrä on alkanut Suomessa kasvaa. Pandemia ei ole ohi. Tämä aiheuttaa osaltaan haasteita asiakaskohtaamisille, tulomuodostukselle ja ennustettavuudelle.

Rakentamisen kustannukset ovat olleet korkealla tasolla. Jossakin määrin työvoiman ja urakoitsijoiden saatavuudessa on ollut haasteita. Tilastokeskuksen mukaan rakennuskustannukset nousivat vuoden 2021 syyskuussa 9,3 prosenttia vuodentakaisesta. Tarvikepanosten kustannukset nousivat 13,2 prosenttia ja työkustannukset 6,1 prosenttia vuodentakaisesta.

Kaupungin tulonmuodostuksessa suhteessa talousarvio on ollut haasteita. Kaupungin päätöksellä kaupungin omien kiinteistöjen liittäminen hulevesimaksulaskutukseen on siirtynyt vuodelle 2023. Kaupungin vuokrakiinteistökantaa on pienennetty mikä osaltaan vaikuttaa vuokratuloihin. Koronan jälkivaihe vaikuttaa mm. joukkoliikenteen käyttömääriin.

Palvelualueen oma tuotanto ja investointien käynnistäminen ovat edenneet talousarviossa mukaisesti. Ravintola- ja tapahtumatuotannon koronavaikkeudet sekä etätyön pienentäessä tilatarpeita heijastuu se kuluvan vuoden tilavuokrien tuloon pienentäen tuloja. Maatalouslomituksen ottaessa vuoden vaihteesta haltuun laajempaa maantieteellistä aluetta ja uusia asiakasyrittäjiä synnyttää sekä menoihin, että tuloihin epävarmuutta (MELAn vastuu). Kokonaisuutena palvelualueenraportointi on tehty varovaisuusperiaatteella, joten kvartaaleittain uskotaan tulojen mahdollisesti muuttuessa pysyttävän myös kulujen määrään reagoimaan.

8.6. Etelä-Savon pelastuslaitos (taseyksikkö)

Etelä-Savon pelastuslaitoksen toimintatuotot koostuvat pääasiassa kuntien maksuosuuksista ja ne ovat kertyneet suunnitellusti vuoden 2021 aikana. Kesällä 2021 on ollut poikkeuksellisen pitkä hellejakso ja pelastuslaitos oli varautunut metsäpaloihin ja muihin pelastustehtäviin erityisjärjestelyin. Kotimaassa on ollut paljon matkailijoita liikkeellä, ja Etelä-Savossa on ollut muutenkin paljon kausiväestöä. Heinä- elokuun vaihteessa oli Kalajoella suuri metsäpalo. Etelä-Savon pelastuslaitos osallistui myös sammutustyöhön yhteensä noin 30 henkilön ja kahden metsäsammutuskoneen avulla ja tästä virka-avusta laskutettiin noin 56 000 euroa.

Etelä-Savon pelastuslaitoksen talouden toteuma näyttää olevan kokonaisuudessaan hyvällä tasolla 10/2020 seurantajaksolla, eikä tässä vaiheessa ole tarvetta erityisjärjestelyihin.

8.7. Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Palkat ja palkkiot toteutuvat suunniteltua suurempana vuoden aikana osittain toteutuneiden hankkeiden johdosta, joita ei oltu lähtökohtaisesti suunniteltu talousarviovuodelle. Palveluiden ostot ovat toteutuneet suunniteltua pienempinä tasapainottaen henkilöstökulujen ylitystä. Kokonaisuuden osalta edetään suunnitellusti.

Ensi vuotta varten on olemassa heikkoja signaaleja siitä, että toteutuneiden kustannusten seurantaan tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota sekä sellaisten toimintojen toteuttamiseen, jotka lisäävät tulorahoitusta.

8.8. Mikkelin Vesiliikelaitos

Vesilaitoksen tuotoista 94 % muodostuu vesi- ja jätevesimaksutuotoista. Veden myyntimäärä ja laskutetun jäteveden määrä ovat alentuneet lievästi edellisvuodesta. Talousarviovaiheessa arvioitiin vedenkulutuksen hieman alenevan vuoden 2020 tasosta. Poikkeusolosuhteilla on ollut vedenmyyntiä vähentävä vaikutus.

Vesilaitos uusi vesimaksujaan ja palvelujen hinnoitteluaan 1.1.2021 alkaen. Vesimaksua ja palvelumaksuja korotettiin 3 %. Kaupungin käyttöönotettaman hulevesimaksun kustannusvaikutuksia huomioidtiin jättämällä jätevesimaksun korotus tekemättä. Vedenkäytön alentumisesta johtuen Vesilaitoksen tulojen arvioidaan kertyvän hieman talousarviovaiheessa ennustettua vähäisempänä.

Henkilöstökuluja arvioidaan kertyvän ennakoitua vähemmän, vaikka eläkeperusteisten menojen osalla on jaksotuksista johtuvaa nousua. Vesilaitoksen puhdistamo-operointi siirtyi ulkoiselle palvelutuottajalle 1.5.2021. Muutoksen ei ennakoida nostavan käyttökustannuksia. Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamo käyttöönotettiin kevään 2021 aikana ja jätevesien johtaminen ja käsittelyn ensimmäinen vaihe aloitettiin 18.5.2021. Operoinnin alkuvaiheessa käytetään samanaikaisesti Metsä-Sairilan puhdistamoa ja Kenkäveronniemen puhdistamoa. Yhteiskäyttövaiheesta aiheutuu käyttömenoja kiinteistöjen ylläpidon, lietteenkäsittelyn ja puhdistamo-operoinnin osalle. Puhdistamolietteiden käsittely siirtyi Mesäsairila Oy:lle huhtikuun alussa. Muutoksesta ei arvioida aiheutuvan investointitarpeita tai lisäkustannuksia. Lietemäärän lisääntyminen Metsä-Sairilan puhdistamolla tulee kuitenkin aiheuttamaan lietekustannusten kasvua, samoin kuin Kenkäveronniemen lakkauttaminen. Koronatilanteeseen varautumisen seurauksena syntyvät kulut eritellään kirjanpidossa ja niitä pyritään myöhemmin kattamaan avustuspäärahoista.

Vesilaitoksen tilinpäätökseen 2021 on kaavailtu tehtäväksi taseessa olevien vapaaehtoisten investointivarausten purku, yhteensä 2 698 850 euroa. Kenkäveronniemen puhdistamon lakkauttaminen syksyllä 2021 aiheuttaa tuloslaskelmaan arvonalentumiskirjauksen, arvio noin 850 000 euroa.